

DENTAL TRIBUNE

The World's Dental Newspaper • BiH Edition

Bosna i Hercegovina, decembar 2020 - godina VI br. 27

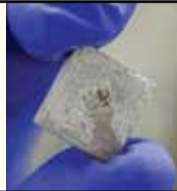
www.dental-tribune.com

Intervju

sa direktorom hitne pomoći
Kantona Sarajevo
Mr. Sci. Dr. Adem Zalihić

strana 2

Istraživanje

Nova metoda oblaganja omogućava
snažniju adheziju dentalnih implantata

strana 4

Intervju

sa Almom Mahmutović
*Diplomirani psiholog i certificirani
internacionalni životni i biznis trener*

strana 8

STOMATOLOŠKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Sretna Nova godina
i predstojeći
praznici

STOMATOLOŠKA KOMORA FBiH

FEDCAR

FDI World Dental Federation

Intervju sa direktorom Hitne pomoći Kantona Sarajevo, Mr. sci. dr. Ademom Zalihićem

By Dental Tribune BiH

Za početak bismo Vas zamolili da kažete nešto o sebi

Rođen sam u Mostaru 1971. godine. Osnovnu i srednju školu završio sam u Mostaru. Upisao sam se na Medicinski fakultet u Beogradu, 1990. godine prebačen sam u Prištinu. U toku agresije sam pauzirao sa studijem. Od 1995. do 1997. godine boravio sam i radio u Njemačkoj kao medicinski tehničar. Studij medicine nastavljam 1977. godine na Medicinskom fakultetu u Sarajevu. Diplomirao sam 2005. godine, a od 2006. zaposlen sam u Hitnoj medicinskoj pomoći Kantona Sarajevo. 2013. godine završavam specijalistički ispit za specijalistu urgentne medicine, 2014. godine završavam postdiplomski studij na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. U privatnom angažmanu sam predstvanik Udruženja građana DEMUS, potpredsjednik Saveza bošnjačkih nevladinih organizacija. Najvažnije od svega jeste da sam oženjen i otac petero djece, te navijam za Velež.

Pošto je vrijeme pandemije COVID-19, kako se Hitna pomoć Kantona Sarajevo nosi sa silnim izazovima?

Član sam Kriznog štaba Kantona Sarajevo i od samog početka involviran u sve specifičnosti potrebne za rad Hitne službe KS-o i, naravno, poštujemo sve preporuke Svjetske zdravstvene organizacije (WHO). Hitna pomoć je od početka pandemije uključena u borbu sa transportom te je prve pacijente iz Republike Kine, tj., turiste u Sarajevu koji su bili sumnjivi na koronu, transportovala na testiranje u Klinički centar Univerziteta u Sarajevu (KCUS). Krizni štab KS-o formiran je 4. marta 2020. godine i od tog momenta Hitna pomoć sudjeluje u strateškom planiranju suzbijanja pandemije. Prema odluci Kriznog štaba KS-o Hitna pomoć je zadužena za transport svih pacijenata 24 sata na dan gdje je došlo do teškog pogoršanja zdravstvenog stanja, a nakon 20 sati uvečer Hitna pomoć zbrinjava i transportuje sve pacijente u bolnicu. Naša ustanova se bori na taj način što poštuje sve smjernice Svjetske zdravstvene organizacije. Kada je u pitanju rad hitnih službi to podrazumijeva tri nivoa zaštite naših uposlenika. Prvi nivo zaštite su rukavice i maske, a ako se procijeni da bi pacijent mogao biti COVID pozitivan oblači se dodatna zaštitna oprema, viziri i zaštitna odijela, naočale, kapa i kaljače. Kada smo sigurni da

se radi o COVID pozitivnom pacijentu onda se oblače i posebna odijela uz svu prethodno nabrojanu opremu. U svrhu zaštite naših uposlenika koristimo najkvalitetnija dezinfekciona sredstva kako bismo pružili što učinkovitiju zaštitu našim uposlenicima, pacijentima i samom objektu Hitne pomoći KS-o. Da napomenem da Hitna pomoć koristi sredstvo koje se najefikasnije pokazalo na svjetskom nivou te da smo jedina Hitna pomoć u BiH koja dezinficira svoja vozila. To sve radimo koristeći protokole Kriznog štaba, također, vršimo epidemiološku anketu svakog ulaska u prostorije, mjeri se temperatura i prolazi se kroz trijažni tunel - građani i uposlenici. Nažalost, uz sav trud te kako je pandemija ugašena su nam dva života jedan u junu mjesecu i jedan u novembru. Imali smo smrtni slučaj jednog tehničara i jednog doktora i preko 60 uposlenika koji su bili u izolaciji zato što su bili pozitivni ili u kontaktu sa pozitivnom osobom. Sve je to otežavalo rad Hitne pomoći, ali kvalitetnim reorganizacijama službi funkcionisala je kao i prije pandemije 0/24 na svim lokacijama - to znači na svim punktovima po opštinama osim, opštine Stari Grad. Važno je da je Hitna pomoć Kantona Sarajevo i tokom pandemije imala niz uspješno obavljenih reanimacija. Pored zbrinjavanja pacijenata, također, vršimo transport pacijenata na hemodijalizu. Spomenuo bih da smo imali jednog pacijenta kojemu je putem transporta otkazao rad srca, ali je brzom reakcijom našeg tima uspješno spašen život pacijentu.

Jesu li vam institucije obezbijedile dovoljno zaštitne opreme?

Hitna pomoć posjeduje sa svim dovoljno zaštitne opreme. Mi, naravno, vodimo računa o racionalnom korištenju opreme. Do sada apsolutno nismo imali problema, svi naši uposlenici imaju sasvim dovoljno zaštitne opreme. Posredstvom Kriznog štaba imali smo donacije od UNDP-a, Vlade KS-o, ali zaista što moram priznati da su mnoga fizička i pravna lica u Kantonu Sarajevo vrlo senzibilni prema Hitnoj pomoći te smo imali dosta donacija u zaštitnoj opremi. Zato kažem da imamo dovoljno zaštitne opreme. Vodimo racionalno i uredno evidenciju potrošnje kako ne bismo ostali bez opreme, pošto

se nikad ne zna u kojem obimu će doći do širenja pandemije i povećanja potrošnje. Tu je najbitniji racionalni pristup i domaćinski odnos prema zaštitnoj opremi. Moram napomenuti i donaciju, zahvaljujući kojoj je Hitna pomoć KS-o dobila komoru za transport COVID pozitivnih pacijenata te smo i po tome jedini u BiH. Bilo je tu još neophodne opreme kao npr. sanitarni tunel i još mnogo toga. Ovim putem se zahvaljujem svim donatorima Hitnoj pomoći u Kantonu Sarajevo.

Vjerujete li, kao što svjetski mediji pišu, da COVID-19 ima više talasa zaraze?

To je veoma teško pitanje. Prema nekim izvorima postoji više valova, a neki tvrde da je još uvijek prvi val zato što, u principu, nije došlo do potpunog prekida pandemije, kada bi se moglo reći da je prestala te da je ovo drugi val. Svjedoci smo da pandemija bude suprimirana ne nestane, ali se prilično smanji i onda kako mi popustimo mjere svjedoci smo novog skoka broja zaraženih, a to neki smatraju novim valom. Iskreno nemam lični stav, mislim da je to više u naučnoj sferi i formalnosušinski manje važno. Više sam pobornik suštinskih problema, a suština je da se donesene mjere moraju poštovati. Mjere koje donese Krizni štab, ja volim reći, su hirurški precizne - uvijek se vaga korist i šteta, uzimamo u obzir i ekonomiju i zaštitu života pa i psihičko, mentalno zdravlje građana. Kada se mjere donose, Krizni štab čvrsto stoji iza njih, jer se prethodno urade duboke analize.

Funkcioniše li Stomatološka služba u Hitnoj pomoći i na koji način?

Stomatološka služba u Hitnoj pomoći funkcionira na način da ispred Doma zdravlja Kantona Sarajevo bude dežurni stomatolog tokom cijele noći od 19 sati uvečer. Mislim da je potreba za Stomatološkom službom, pošto nema sumnje da su građani KS-o izgradili veliko povjerenje u stomatologe koji rade tj. dežuraju. Mislim da bi Vam bilo interesantno otkriti, ekskluzivno prenosim, da se očekuje početak rekonstrukcije kompletnog objekta koji je odobren od strane Vlade KS-o prije dvije godine. U novom objektu nakon rekonstrukcije bit će dislocirana Stomatološka služba na drugu lokaciju unutar ustanove gdje će stomatolozi dobiti još bolje uslove rada.

Napravili ste vrhunski edukativni centar možete li nam objasniti svrhu i vrstu edukacija u njemu.

Mi smo svjesni tradicije i kvaliteta koju posjeduje Zavod za hitnu i medicinsku pomoć KS-o kada je u pitanju edukacija. Naime, mi smo 24. decembra 2018. godine otvorili novi edukacijski centar po svim savremeni standardima sa naučnonastavnim programom, također, uz izvođenje praktičnih vježbi. Nazvali smo ga po dr. Slivi Rizvanbegović zato i spominjem ovu tradiciju. Ona je upravo jedna od četiri osobe u bivšoj Jugoslaviji koja je imala vezu sa ERCOM, Evropsko vijeće za reanimaciju, još prije 1992. godine. Održala 17 kurseva BLS (Basic Live Support). Nakon završenih sukoba u BiH-i uz pomoć norveške vlade i norveškog Crvenog krsta, ponovo je započeo proces edukovanja, a to je kulminiralo da smo prevazišli postojeće kapacitete do prije dvije i po godine i onda smo odlučili uz pomoć Vlade KS-o ući u ovaj zahtjevni projekat, uspjeti te otvorili novi centar za edukaciju. Edukacijski centar je pokazao potpunu učinkovitost, te ispunio sva očekivanja. U 2019. smo imali oko 3.000 polaznika, medicinske i nemedicinske struke, koji su prošli određeni vid edukacije kao npr., BLS sa upotrebom ALD-a, ALS (Advancet Lice Support), Kurs za hitnog medicinskog tehničara na koji smo veomi ponosni koji traje dva mjeseca, a obavezni su ga pohađati i ljekari, ITLS kurs traume - takozvani prehospitalni, pedijatrijski kurs, prehospitalni gerijatrijski kurs. Naš edukativni centar postao je prepoznatljiv u regionu. Naši polaznici nisu samo iz Kantona Sarajevo, Federacije, Republike Srpske, nego iz cijele BiH-e i van nje. Trenutno su svi u BiH-i fokusirani da dođu upravo kod nas kada je u pitanju Hitna pomoć, ali ponajprije to je stvar povjerenja i tradicije u prenošenju znanja sa vrhunskim certificiranim stručnjacima raznih oblasti zdravstva.

Hitna pomoć je izradila mobilnu aplikaciju. Možete li nam je malo približiti?

Hitna pomoć Kantona Sarajevo je izradila mobilnu aplikaciju u cilju približavanja i edukacija općeg stanovništva kada je u pitanju prva pomoć, a to je sve išlo u skladu sa deklaracijom Evropskog parlamenta gdje stoji da su sve zemlje čla-

nice Evropske unije dužne da sprovedu edukacije o osnovama zbrinjavanja života. Upravo osnov edukacijskog centra i aplikacije jeste edukacija građana i stručnog kadra. Upravo ta aplikacija predstavlja modern i savršen način prenošenja znanja. Vrlo često smo u prilici da građanstvo ne zna kako da se ponaša u datom momentu do dolaska ekipe Hitne pomoći te smo u aplikaciji naveli otprilike 50-ak važnih urgentnih stanja na jedan vrlo dostupan način. Naša aplikacija vas sistematski vodi korak po korak kako da pružite prvu pomoć. Nekada upravo ti prvi momenti znaaju biti presudni za spašavanje života, a nama je u cilju što brže da djelujemo. Također, bih napomenuo da ima stavka volonterizma u aplikaciji, a to podrazumijeva da svi oni građani, medicinske i nemedicinske struke, koji su završili bilo koji stepen edukacije iz prehospitalne urgentne medicine u našoj ustanovi, imaju tu mogućnost da budu volonteri. Volonteri postaju na taj način što ispune odgovarajući upitnik te ih naši dispečeri imaju na raspolaganju. U praksi to znači da ako je nekome potrebna prva pomoć, a nalazi se u npr. u vangradskom ili gradskom području do dolaska ekipe iz Hitne pomoći, postoji mogućnost da se kontaktira osoba i uputi ka zbrinjavanju pacijenta te započne inicijalne radnje za spašavanje života. Hitna pomoć se bori sa vremenom gdje su sekunde u pitanju i želimo da uspostavimo što veću efikasnost spašavanja života. Najveći neprijatelj, kako u svijetu tako i kod nas, je vrijeme, a ovo su načini kako da našem pacijentu što prije pružimo prvu pomoć i spasimo život.

Za kraj bih Vas zamolio da pošaljete poruku kolegama stomatolozima?

Stomatolozima bih poručio da se ne libe doći u Zavod za hitnu i medicinsku pomoć steći zvanje iz vještine iz osnovnih mjera održavanja života tj., da obavezno polože BLS (Basic live support), ja obećavam da neće požaliti. Da napomenem u trci sa zbrinjavanjem pacijenata prošle godine, formirana je i Hitna pomoć na motoru. Hitna medicinska pomoć posjeduje dva motocikla spremna te najavljujem da će se pravne prepreke završiti do proljeća i naši osposobljeni ljudi sa motociklima naći se na ulicama Kantona Sarajevo. ■

DENTAL TRIBUNE
The World's Dental Newspaper • BiH Edition

LICENSING BY DENTAL TRIBUNE INTERNATIONAL

PUBLISHER AND
CHIEF EXECUTIVE OFFICER: Torsten R. Oemus

CHIEF CONTENT OFFICER: Claudia Duschek

Dental Tribune International GmbH
Holbeinstr. 29, 04229 Leipzig, Germany
Tel.: +49 341 4847 4302 | Fax: +49 341 4847 4173
General requests: info@dental-tribune.com
Sales requests: mediasales@dental-tribune.com
www.dental-tribune.com

Material from Dental Tribune International GmbH that has been reprinted or translated and reprinted in this issue is copyrighted by Dental Tribune International GmbH. Such material must be published with the permission of Dental Tribune International GmbH. Dental Tribune is a trademark of Dental Tribune International GmbH.

All rights reserved. © 2020 Dental Tribune International GmbH. Reproduction in any manner in any language, in whole or in part, without the prior written permission of Dental Tribune International GmbH is expressly prohibited.

Dental Tribune International GmbH makes every effort to report clinical information and manufacturers' product news accurately but cannot assume responsibility for the validity of product claims or for typographical errors. The publisher also does not assume responsibility for product names, claims or statements made by advertisers. Opinions expressed by authors are their own and may not reflect those of Dental Tribune International GmbH.

Godina VI broj 22, septembar 2019.
Dental Tribune BiH Edition
ISSN broj: 2303-601X

VLASNIK LICENCE

Stomatološka komora FBiH
Antuna Hangija do br.3, 71000 Sarajevo, BiH

IZDAVAČ

Stomatološka komora FBiH
Antuna Hangija do br.3, 71000 Sarajevo, BiH
www.stomatoloskakomora.ba
Tel/Fax: +387 33 203 075
e-mail: info@stomatoloskakomora.ba

GLAVNI UREDNIK

Prim.dr. Mirsad Tokić

MARKETING

Adi Muhić
Stomatološka komora FBiH
e-mail: adi.m@stomatoloskakomora.ba
www.stomatoloskakomora.ba

DIZAJN

Adis Duhović, prof. / PERFECTA, Sarajevo

PREVOD

Edina Karić

LEKTOR

Zdenka Pejić

STRUČNI SAVJETNICI

Prim.dr. Mirjana Duspapa
Prim.dr. Šemsa Bašović
Prof.dr.sc. Lejla Ibrahimagić-Šeper
Prim.dr. Haris Demirović
Asja Muhić, dr.med.dent.

SEKRETAR

Remza Sladić

ŠTAMPA

A3 studio d.o.o.

TIRAŽ

1600 primjeraka

DTI - VLASNIČKA STRUKTURA

IZDAVAČ I VLASNIK LICENCE
Stomatološka komora FBiH
ODGOVORNA OSOBA IZDAVAČA
Prim.dr. Mirsad Tokić
IDENTIFIKACIONI BROJ
4200486540005
PDV BROJ
200486540005
SJEDIŠTE
Antuna Hangija do br.3
71000 Sarajevo, BiH
TEL/FAX
+387 33 203 075
NAZIV MEDIJA
Dental Tribune
VRSTA MEDIJA
Štampani

KONTINUIRANA
EDUKACIJA

SAVREMENA STOMATOLOGIJA 2021

*Save
the date*

Hotel Hills, Sarajevo | 20.03.2021

Edukacija će se održati u skladu sa svim
epidemiološkim mjerama i preporukama

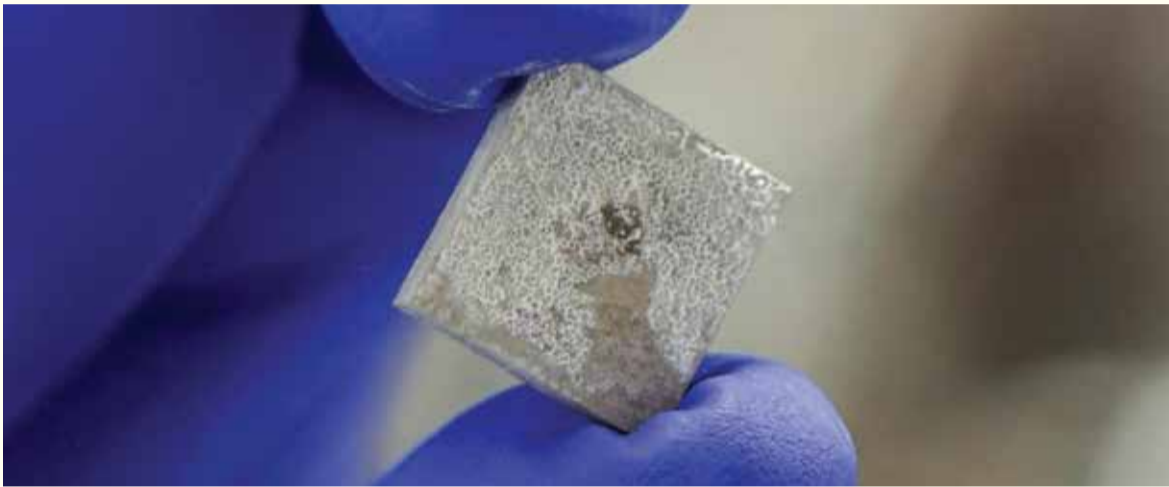

STOMATOLOŠKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Nova metoda oblaganja omogućava snažniju adheziju dentalnih implantata

By Franziska Beier, Dental Tribune International

SEUL, Južna Koreja: Historija dentalne implantologije potiče još od drevnih vremena, međutim istraživači još uvijek pokušavaju riješiti veliki broj problema, poput neuspješne oseointegracije te inflamacije. Istraživači iz Centra za biomaterijale sa Koreanskog instituta za nauku i tehnologiju (KIST) su razvili novu metodu proizvodnje keramičke vještačke kosti za implantate. Ova metoda se izdvaja zbog kraćeg procesa proizvodnje i povećane adhezije za oblaganje.

Komadić titana obložen vještačkom kosti. (Slika: KIST)

Zahvaljujući poboljšanoj biokompatibilnosti i oseointegraciji, često se navlake sa hidroksiapatitom primjenjuje na biomedicinske naprave koje se ugrađuju direktno na kost. Međutim, ove navlake zahtijevaju proces sinteze kako bi se proizveo materijal za vještačku kost i odvojio proces oblaganja i to sačuva vrijeme. Pored toga, vezanje između supstrata i sloja vještačke kosti često bude slab što rezultira oštećenjem pa čak i propadanjem.

„Oblaganje hidroksiapatitom se već uveliko koristi. Međutim, kada se taj sloj oguli, može se vidjeti da je ovaj sloj za oblaganje neefikasan“, rekao je dr. Hojeong Jeon, glavni istraživač i naučnik na KIST-u, u intervjuu za Dental Tribune International.

Kako bi se ublažili ovi problemi, istraživački tim je razvio metodu induciranja obloge za vještačku kost u toku samo jednog sata putem jedinstvenog procesa koji ne zahtijeva odvojenu sintezu sirovih materijala za oblaganje vještačke kosti. Postavljaju materijale tako da budu obloženi jedinjenju kalcija i fosfora i ozračeni laserom. Temperatura se povećavala lokalno na ciljnom mjestu lasera, što je izazvalo reakciju kalcija i fosfora tako da proizvedu keramičku vještačku kost (hidroksiapatit) i da formiraju novi sloj za oblaganje.

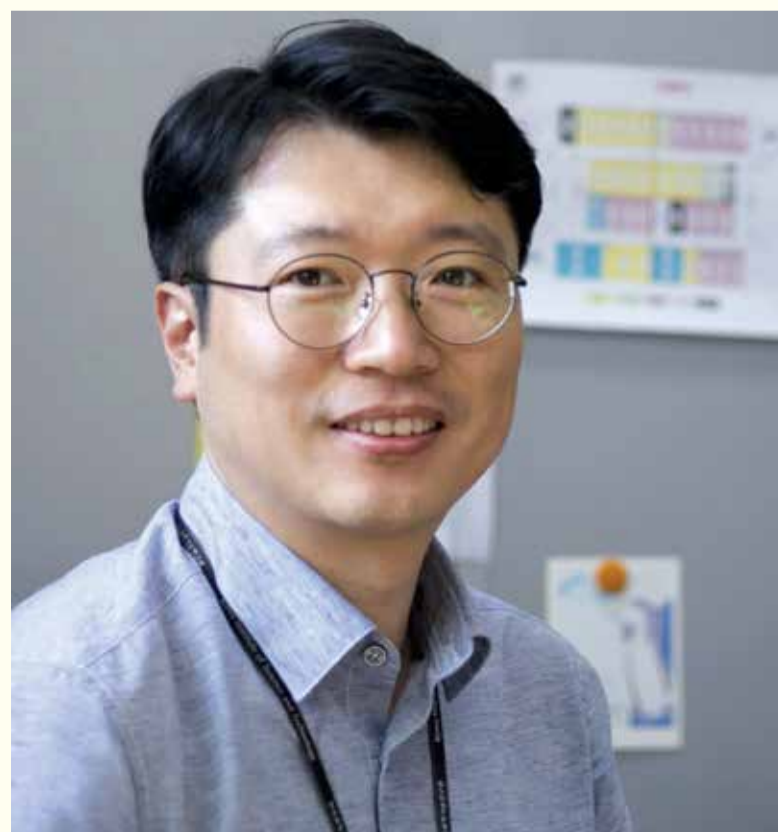
U poređenju sa konvencionalnim metodama oblaganja, ova nova tehnika kreira sloj za oblaganje koji ima jaču vezivnu snagu. „Ova metoda oblaganja koju smo razvili povećava snagu

adhezije. Očekujemo da laserski inducirane navlake imaju najmanje tri ili četiri puta jaču snagu adhezije u odnosu na slojeve navlake koji se naprave metodom termalnog plazma-spreja“, rekao je Jeon. Pored toga, oblaganje se može primijeniti ne samo na metalne površine nego i na polimerske materijale što nije do sada bilo moguće ostvariti u konvencionalnim procesima.

Jeon ističe da KIST trenutno radi u saradnji sa jednom ortopedskom kompanijom u Južnoj Koreji kako bi se optimizirala tehnologija za primjenu

proizvoda. Očekuje se da će biti dostupna na tržištu nekad za tri godine. „Najveća prednost ove nove metode jeste smanjenje vremena i troškova potrebnih za izvršavanje procesa oblaganja hidroksiapatitom uz povećanje jačine adhezije“, zaključio je.

Istraživanje pod naslovom „Robust hydroxyapatite coating by laser-induced hydrothermal synthesis“ objavljeno je online u *Advanced Functional Materials*, 15. septembra 2020. godine. ■

Dr Hojeong Jeon (Slika: KIST)

DentalMedic d.o.o.
Zenica

MK-DENT
OFFICIAL PARTNER

NOVO U PONUDI !

Vrhunski nasadni instrumenti proizvođača
MK-DENT
Njemačka.

Zvanični uvoznik, distributer i serviser za Bosnu i Hercegovinu:
DentalMedic d.o.o. Zenica
● www.dentalmedic.info
● dentalmedic@mail.com
● 032 / 830 - 559

Za više informacija o proizvodima posjetite:
www.mk-dent.com

AD

Poštovani članovi

Stomatološka komora FBiH je 30.11.2020 god. održala sastanak sa Federalnom poreskom upravom.

Na sastanku je donesen zaključak o zajedničkom djelovanju inspekcijskih organa i Stomatološke komore po pitanju ilegalnih stomatoloških ordinacija i zubotehničkih laboratorija.

Ovim putem molimo svoje članove koji se bave legalnim radom da u saradnji sa Stomatološkom komorom podijele saznanja te će Stomatološka komora nastojati da preduzme sve moguće mjere za sankcionisanje kršitelja zakona.

Prijave primamo iz svih Kantona u FBiH

PRIJAVITE ANONIMNO RAD NA CRNO

putem maila direktno na:
sivaekonomija@fpu.gov.ba

ili na telefone Stomatološke komore FBiH:

+387 33 203 075

+387 33 841 414

Za Prijavu su potrebne sljedeće informacije:

1. Mjesto obavljanja ilegalnog rada (adresa)
2. Ako postoji saznanje (ime vršioca obavljanja ilegalnog rada)

Vaša Stomatološka komora FBiH

STOMATOLOŠKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Nova studija pokazala pesimizam stomatologa naspram budućnosti

By Dental Tribune International

LONDON, UK: Postoji sverastući broj dokaza koji ukazuje na pogoršavanje općeg dobrostanja stomatologa širom svijeta. Studija koju je nedavno sprovela Dental Protection to je i potvrdila. Naime, studija pokazuje da je više od pola stomatologa u UK-u koji su učestvovali u istraživanju iskusilo poteškoće u nošenju sa neizvjesnošću koju je donijela pandemija COVID-19 te da imaju negativan stav naspram budućnosti.

Nedavno sprovedena studija je pokazala da više od polovine stomatologa, koji rade, imaju pesimističan stav naspram budućnosti i da su neki od njih iskusili verbalnu i fizičku agresivnost od strane pacijenata ili njihove porodice tokom COVID-19 pandemije. (Slika: zimmytws/Shutterstock)

Istraživanje je uključilo oko 500 stomatoloških stručnjaka od kojih je 60% izjavilo da su veoma zabrinuti za zdravlje svoje porodice te da je ta briga značajno uticala na njihovo psihičko dobrostanje. Pored toga, 58% ispitanika je iskazalo zabrinutost zbog gubitaka u prihodima, a pola ispitanika je izjavilo da im je teško prilagoditi se novim pravilima i ažuriranim uputama za prevenciju i kontrolu infekcije, uključujući postojeća ograničenja na zakazivanje dentalnog tretmana.

Rezultati su, također, otkrili još jedan problem, a to je agresivnost pacijenata prema stomatologu. Rezultati studije ukazuju na isfrustriranost pacijenata zbog odgađanja tretmana i dugog vremena čekanja na zakazivanje novog tretmana, a 33% ispitanih stomatologa je iskusilo neku vrstu verbalnog ili fizičkog nasilja od paci-

kao da je često dobivao prijetnje od uznemirenih pacijenata i u obližnjim prodavnicama. Drugi je pak prijavio rutinsko verbalno nasilje od pacijenata ordinacija koje nisu još ni otvorene, a koji su zahtijevali tretmane van radnog vremena, pa čak i od onih pacijenata koji nisu registrovani ni u jednoj ordinaciji.

Komentarišući ovaj članak, direktor *Dental Protection*, dr. Raj Rattan, primijetio je: „Stomatološki stručnjaci se suočavaju sa nizom izazova tokom pandemije, a veliki broj ih se i vratio u ordinacije da rade u ovim veoma izazovnim prilikama, rade na potpuno različit način, prilagođavaju se mjerama i opremi za ličnu zaštitu, brinu za svoje zdravlje i zdravlje svojih porodica, osoblja i pacijenata te se susreću sa zaostacima u vidu velikog broja pacijenata koji čekaju na tre-

im se i koje imaju negativan učinak na sami rad u ordinaciji. Dizajn, kapacitet i interne konfiguracije znače da su neke ordinacije teže pogođene situacijom u odnosu na druge.“

Rattan izjavljuje da organizacija čiji je direktor odnedavno počeo primati veliki broj žalbi pacijenata, te da je ova anketa pomogla da se istakne agresivnost pacijenata kao jedan od brojnih problema s kojima se stomatolozi i njihovi timovi susreću. Prema njegovim riječima, odgađanje termina je samo dodatno pogoršalo probleme jer pacijenti koji su u bolnom stanju ili nelagodi postaju manje tolerantni. Međutim, Rattan ističe da odgađanje zakazanih termina frustrira, također, i ljekare koji nemaju moć da pomognu svojim pacijentima jer moraju postupati po određenim pravilima.

Rattan ohrabruje članove stomato-

**„Stomatološki stručnjaci se suočavaju sa velikim spektrom izazova tokom pandemije, a većina ih se vratila i da radi u ovim izazovnim prilikama“,
Raj Rattan, Dental Protection.**

jenata ili njihovih porodica. Također, 5% ispitanika su istakli da su iskusili verbalno nasilje van radnog mjesta.

„Ljudi su općenito ljuti, nagli i nestrljivi. Nemaju nikakvo razumijevanje za protokol koji moramo pratiti. To je za nas veoma iscrpljujuće“, prokomentarisao je jedan stomatolog.

Također, jedan stomatolog je ista-

tman zbog neizbježnog odlaganja tretmana u proteklih nekoliko mjeseci.“

„Veliki broj stomatologa se, također, suočava sa frustracijama zbog uputa o radu za koje vjeruju da nisu podržane jakim dokazima. Naročito su se u svojim komentarima osvrnuli na upute o radi koje nisu uvijek jednostavne za dešifrovati i prilagoditi

loške zajednice koji imaju iskustva sa stresom u vezi sa poslom da koriste usluge besplatnog konsultovanja koje nudi Dental Protection. Drugi izvori za promovisanje dobrostanja, uključujući aplikacije, podcaste, vebinare možete pronaći na www.dentalprotection.org/uk/wellbeing. ■

AD

CURAPROX

HYDROSONIC PRO

ZA PROFESIONALNO
ČETKANJE ZUBI KOD KUĆE

Posebno nježna, izuzetno meka, a ipak učinkovita vlakna CUREN®

- Od 22.000 do 42.000 pokreta u minuti
- Tri programa čišćenja
- Sedam načina četkanja
- Tri inovativna nastavka s CUREN® vlaknima
- Nagib nastavka CURACURVE®: teško dostupna mjesta se mogu lakkše dosegnuti

SWISS PREMIUM ORAL CARE

Za kupovinu električne četkice za zube CURAPROX Hydrosonic PRO po posebnim cijenama za stomatologe pozovite na 032/891-211 ili pišite na info@biassco.ba

Studija otkriva: Učitelji su ključni u razvoju prehrambenih navika djece

By Brendan Day, Dental Tribune International

SIDNEJ, Australija: Kada govorimo o razvoju navika djece, uticaj koji njihovi učitelji ostavljaju na njih u vezi sa ovim pitanjem je jasan. U novosprovedenoj studiji u Australiji, istraživači su potvrdili da pravilno upućivanje o ishrani koje pružaju kvalitetni učitelji može pozitivno uticati na prehrambene navike njihovih učenika.

Nedavno objavljena studija je otkrila da pravilno upućivanje o ishrani može poboljšati konzumiranje voća i povrća kod djece. (Slika: Robert Kneschke/Shutterstock)

Istraživači sa univerziteta u Sidneju i Macquariju su sproveli pregled koji je uključio 34 relevantna članka. Ove studije su ispitale efikasnost edukacijskih programa o prehranbenim navikama u osnovnim školama, a istraživači su otkrili da je najveći uticaj ovih programa smanjenje unosa energije kod djece. Primijećen je, također, i pozitivan učinak na konzumiranje voća i povrća kod djece kao i njihovo znanje o ishrani.

Prema riječima istraživača, prethodne studije na ovu temu su pokazale da efikasnost ovih edukacijskih programa o ishrani zavisi o broju faktora među kojima je glavni trajanje programa kao i inicijative da se uključe porodice i roditelji djece u ove procese. „Smatram da je fer reći da je uključivanje roditelja ključna odlika uspješnog programa o ishrani za djecu,“ istakao je dr.

Wayne Cotton, direktor za obrazovanje profesora na Fakultetu za umjetnost i društvene nauke Sydney univerzitetu i koautor studije, za Dental Tribune International (DTI).

Kao što je DTI i ranije izvještavao, oralno zdravlje australijske djece je trenutno uzrok velike zabrinutosti jer više od 50% djece u državi su već imali karijes do šeste godine. Pored toga, podaci iz australijskog Ureda za statistiku pokazuju da je tokom 2017. i 2018. godine samo 6% djece jelo preporučene količine voća i povrća.

Istraživanje pod naslovom „The effect of teacher-delivered nutrition education programs on elementary-aged students: An updated systematic review and meta-analysis“ objavljeno je u decembru 2020. godine kao članak u časopisu *Preventive Medicine Reports*. [\[1\]](#)

AD

+387 61 650 873
+387 62 144 873

ema.health
office@ema.health

Vaš web portal:
Vaš digitalni identitet

Administracija
vašeg poslovanja

Ostanite povezani
sa vašim pacijentom

POTPUNO BESPLATNO KORIŠTENJE MOBILNE APLIKACIJE ZA DOKTORE!
Započnite sa Vašom elektronskom bazom podataka i omogućite sebi pretraživanje i analizu podataka kada god to poželite.
Unaprijedite Vaše poslovanje, potpuno besplatno, već danas.

Skeniraj QR kod za Android

Kontaktirajte nas i preuzmite
EMA Health aplikaciju odmah!

Skeniraj QR kod za web stranicu

Uklanjanje zubnog ...	Pfjeskarenje zuba - ...	Vađenje stalnog zu...	Uklanjanje zubnog k...	x1	30.00 KM
20.00 KM	40.00 KM	40.00 KM	Pfjestovanje zuba - ...	x1	40.00 KM
Popravak zuba /om...	CAD CAM kromičk...	Izbojivanje samo j...	UKUPNO		60.00 KM
50.00 KM	120.00 KM	100.00 KM			
Izbojivanje zuba - ...	Akrilna totalna pr...	Stomatološka paroli...			
300.00 KM	300.00 KM				

Tarmini

1 - 7. JUL 2019

UTORAK

08:45 - 11:15 Almir Suljić, Kontrola
09:45 - 12:15 Lucija Amirović, Pregled

office@ema.health
EMAHEALTH

Intervju s Almom Mahmutović

Diplomirani psiholog i certificirani internacionalni životni i biznis trener

By Dental Tribune BiH

1. Poštovana Alma, možete li nam reći nešto više o sebi?

Zovem se Alma Mahmutović, diplomirani sam psiholog, certificirani internacionalni životni i biznis trener. Ja sam biće okrenuto ka čovjeku. Naginjem na humanističku psihologiju.

Ljubav prema resursima u ljudima daje mi smisao i svrhu.

2. Pošto se snalazite u ulozi psihologa, bussines coach i voditelja, kako to sve uspijevate?

Svje je stvar koliko uživate u onome šta radite. Organizacija vremena je najbitnija dok samo djelovanje stiže iznutra, po voljnoj unutrašnjoj reakciji, motivacionoj pokretačkoj sili.

3. Šta savjetujete našim članovima koji su previše opterećeni poslom i profitom?

Budite svjesni prolaznosti života, odmarajte um i tijelo jer su povezani. Stići na sve je prosto nemoguće. Zato trenirajte um na oslobađanje od brzih prihoda, negativnih emocija i užurbanog života.

4. Šta mislite na koji način ljudi najbolje opuštaju misli za vrijeme pandemije?

Alma Mahmutović

Priroda i sport, optimistični ljudi u okolini, hortikultura.

Briga je anksioznost, prestanimo brinuti.

5. Šta je u Vašim očima anksioznost?

Anksioznost (tjeskoba, uznemirenost) je neprijatelj kojeg treba upoznati i savladati. Znati kontrolisati sve aspekte života je umijeće, znati ne brinuti je umijeće.

6. Kako bi trebala svaka osoba započeti svoj radni dan?

Ujutro se dan započinje zahvalnošću na životu i životnim blagodatima.

7. Koliko je komunikacija bitna u odnosu doktor - pacijent?

Od velike je važnosti, dobit ćete povjerenje, izgraditi dobar međuljudski odnos, shvatiti uzrok svog pacijenta i postat ćete omiljeni i konstantni doktor svom pacijentu.

8. Za kraj, šta možemo očekivati od Vaših predavanja?

Predavanja su život i životne situacije.

Voljela bih da izvučemo pouku i poruke života, ugradimo sebe u svoj sistem opuštanja, naučimo tehnike, primijetimo ljudske resurse i oslabimo stres.

AD

Novi koncept ispravljanja zubi.

...TROSTRUKI STROJ...
TRIPLE LAYER...

AVICENA aligner

Više od 5 godina radimo sa alignerima, dizajniramo terapiju, proizvodimo i koristimo u praksi. ✓

Kvalitet naše analize za alignere prepoznale su inostrane kompanije, za koje radimo više od 1000 analiza mjesečno! ✓

Folije koje koristimo pri izradi Avicena alignera su najkvalitetnije folije koje se nalaze na svjetskom tržištu. ✓

Osnivač i vlasnik Avicena alignera, je specijalista ortodonticije, zato je naša predložena terapija najbolje rješenje za Vašeg pacijenta! ✓

Radimo posebne pakete za doktore! Doktorima, kao i pacijentima nudmo najbolju moguću podršku. ✓

Like us on Facebook
AVICENA ALINGER

MOBILNI ORTODONTSKI APARATIĆ NOVE GENERACIJE

Za više informacija obratite nam se putem kontakt broja: +387 61 449 449 ili na mail: avicenapoliklinika@gmail.com

STOMATOLOŠKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

BESPLATNA PREDAVANJA STOMATOLOŠKE KOMORE FBIH

Poštovani članovi

Kao vid motivacije u ovim teškim vremenima Stomatološka komora FBIH Vam je pripremila set predavanja ALME MAHMUTOVIĆ nadamo se da će te uživati u njima i naravno imati pozitivan učinak na rad u Vašim svakodnevnim životima.

Za prijavu morate biti registrovani na SKFBiH PLATFORMU putem mobilne aplikacije ili putem web stranice.

Vaša Stomatološka komora FBIH

Teme:

- 1. Covid-19, odnosno kako se suočavati sa posljedicama pandemije te kako ostati mentalno zdrav u novonastalim uslovima (17.12.2021) (2 BODA)**
(Covid-19 nevidljivi virus, dugoročne posljedice virusa, kako se nositi sa posljedicama pandemije)
- 2. Stres i psihosocijalni rizici na poslu (burnout) (04.01.2021) (2 BODA)**
(definicija stresa, uzroci stresa, psihosocijalni rizici na poslu, kako prepoznati i izbjeći stres)
- 3. Motivacija kao ključ poslovnog uspjeha (11.01.2021) (2 BODA)**
(motivacija kao ključ uspjeha, motivacija na privatnom i poslovnom polju, motivacija kao željeno ponašanje, motivacijske tehnike)
- 4. Ljudski resursi, pozitivno radno okruženje, profesionalni razvoj (18.01.2021) (2 BODA)**
(ljudski resursi kao izvor snage, šta je menadžment ljudskih resursa, kompetencije, znanje, kapital)
- 5. Kako se riješiti straha od odlaska kod stomatologa (25.01.2021) (2 BODA)**
(pojam straha kao stanje emocije, razbijanje predrasuda, medijska svijest)
- 6. Anksioznost (01.02.2021) (2 BODA)**
(pojam anksioznost, suočavanje sa anksioznošću, posljedice, tehnike za pomoć u određenim situacijama, koji tip ličnosti je najviše pogođen anksioznim stanjem)
- 7. Mentalno zdravlje kao ključ zdravog života (08.02.2021) (2 BODA)**
(pojam mentalnog zdravlja, šta znači biti mentalno zdrav, kako očuvati mentalno zdravlje na svim segmentima života, kako održavati balans mentalnog zdravlja)
- 8. Metode uspješne komunikacije (15.02.2021) (2 BODA)**
(šta je kvalitetna komunikacija, vještine komuniciranja, pravilan komunikacioni kanal, komunikacija kao oblik emocionalnog ispoljavanja)

Svako predavanje je bodovano sa po 2 boda.

● ALMA MAHMUTOVIĆ rođena je 16.09.1983. godine. Diplomirala je na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Članica je ZINK-a, prvog znanstveno-istraživačkog inkubatora u Bosni i Hercegovini. Kao volonterka u NVO altruista "Svjetlo" pomagala je u psihološkom, edukacijskom i socijalnom razvoju djece s umanjenim sposobnostima. Bila je koordinatorica za poslove projekta Enciklopedija Bosne i Hercegovine pod rukovodstvom akademika Muhameda Filipovića. Dodir sa kliničkom psihologijom ostvarila je u poliklinici Dr. Al-Tawil. Osim toga, tu je spoljna saradnja sa televizijskim kućama, rad na radiju, saradništvo s portalima, novinama, te jos mnoga druga radna iskustva. 2015.godine u Bošnjačkom institutu fondacija Adil Zulfikarpašić promovisala je prvu knjigu "Balans života". Certificirani je internacionalni Life i Business Coach, te posjeduje jos različitih certifikata u kojima je izdvojila ovaj kao najbitniji. Boravila i radila dvije godine u Emiratima u ulozi marketing menadžera u svrhu promocije medicinskog turizma Bosne i Hercegovine. Trenutno je na postdiplomskom studiju Međunarodni odnosi i diplomatija.

www.stomatoloskakomora.ba